

Zpráva o šetření

ve věci bezpečnostního osobního kódu

Pan A. z Hranic (dále „stěžovatel“) požádal o vydání nového občanského průkazu. Dozvěděl se, že při převzetí nového průkazu je nutno zadat kombinaci nejméně čtyř a maximálně deseti číslic – bezpečnostní osobní kód (dále „BOK“). Jeho účel mu však nikdo nedokázal vysvětlit. Odmítl proto BOK zadat. Městský úřad Hranice (dále „MěÚ“) mu z toho důvodu občanský průkaz nepředal.

A. Shrnutí závěrů

Na základě podnětu stěžovatele jsem zahájila šetření podle zákona o veřejném ochránci práv¹. Zaměřila jsem se jak na postup MěÚ jako úřadu obce s rozšířenou působností příslušného k vydání občanského průkazu stěžovateli, tak i na roli Ministerstva vnitra jako správce informačního systému občanských průkazů.

Zjistila jsem, že **MěÚ nepochybil, jestliže vyhotovený občanský průkaz stěžovateli nepředal, protože povinnost zadat při převzetí občanského průkazu BOK vyplývá ze zákona o občanských průkazech².**

Dospěla jsem k závěru, že tím, kdo pochybil, je **Ministerstvo vnitra**, protože dosud **nezajistilo, aby úřady a kontaktní místa veřejné správy byly vybaveny příslušnou technologií, která by umožnila BOK využívat, přestože povinnost zadat BOK mají občané již od 1. ledna 2012.**

Stěžovatel oprávněně poukázal na to, že ač má občan podle zákona o občanských průkazech povinnost zvolit si při převzetí občanského průkazu kombinaci nejméně čtyř a maximálně deseti číslic, není mu tento kód k ničemu.

B. Skutková zjištění

Z důvodu uplynutí platnosti dosavadního občanského průkazu požádal stěžovatel na MěÚ o vystavení nového. Dozvěděl se, že při převzetí nového průkazu je nutno zadat BOK. Praktické využití BOK mu však nikdo nevysvětlil. Uspokojivé vysvětlení nenašel ani v zákoně o občanských průkazech. Dne 6. února 2017 se dostavil na MěÚ k převzetí vyhotoveného občanského průkazu. Po vyzvání, aby zadal BOK, jej odmítl zadat. Stěžovatel do protokolu, který s ním sepsala vedoucí oddělení občansko-správních agend MěÚ Hana Kvačková, uvedl, že zadat BOK mu brání těžko překonatelná překážka, neboť se nikde nepodařilo najít určení, jak se s kódem zachází a jak je zabezpečen proti zneužití. MěÚ přislíbil, že učiní v této věci dotaz na Ministerstvo vnitra. Pracovnice MěÚ stěžovatele po týdnu telefonicky informovala, že Ministerstvo vnitra neposkytlo dosud věcnou odpověď, nicméně podpořilo MěÚ v tom, že bez BOK nelze průkaz vydat. Stěžovatel po dalším týdnu záležitost telefonicky konzultoval s Úřadem pro ochranu osobních údajů. Poté se znovu dostavil

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.

na MěÚ, kde podle zákona o ochraně osobních údajů³ požadoval informaci o účelu a způsobu zpracování BOK a jeho ochraně. Vedoucí oddělení MěÚ sepsala se stěžovatelem další protokol, do něhož zaznamenala, že důvody, které uvedl jako překážku těžko překonatelnou, neodpovídají ustanovením zákona o občanských průkazech a vyhotovený občanský průkaz nemůže být bez zadání BOK vydán.

C. Právní hodnocení

C.1 Hodnocení postupu MěÚ

C.1.1 Povinnost občana zadat BOK

Občan je povinen převzít občanský průkaz osobně. Po prokázání totožnosti zkontroluje správnost osobních údajů uvedených v občanském průkazu, zadá BOK a potvrdí svým podpisem na žádosti převzetí občanského průkazu.⁴ BOK je kombinací nejméně čtyř a maximálně deseti číslic, kterou si občan zvolí při převzetí občanského průkazu.⁵

MěÚ nepochybil, jestliže při podání žádosti o vydání občanského průkazu informoval stěžovatele o nutnosti zvolit si BOK a při převzetí občanského průkazu jej vyzval k zadání BOK.

C.1.2 BOK jako osobní údaj a informační povinnost podle zákona o ochraně osobních údajů

Podle zákona o ochraně osobních údajů je osobním údajem jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určitelný, jestliže jej lze přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu...⁶

Podle zákona o občanských průkazech slouží BOK k autentizaci při elektronické identifikaci držitele občanského průkazu při komunikaci s informačními systémy.⁷ **BOK je tedy nepochybně osobním údajem ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů.**

Podle zákona o ochraně osobních údajů je správce při shromažďování osobních údajů povinen informovat subjekt údajů o tom, v jakém rozsahu a pro jaký účel budou osobní údaje zpracovány, kdo a jakým způsobem bude osobní údaje zpracovávat a komu mohou být osobní údaje zpřístupněny. V případě, kdy správce zpracovává osobní údaje získané od subjektu údajů, musí subjekt údajů poučit o tom, zda je poskytnutí osobního údaje povinné, či dobrovolné. Je-li subjekt údajů povinen osobní údaje pro zpracování

3 Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4 Viz ustanovení § 8 odst. 1 zákona o občanských průkazech.

5 Viz ustanovení § 8a odst. 1 zákona o občanských průkazech.

6 Viz ustanovení § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů.

7 Viz ustanovení § 8a odst. 1 zákona o občanských průkazech.

poskytnout, poučí jej správce o této skutečnosti, jakož i o následcích odmítnutí poskytnutí osobních údajů.⁸

MěÚ informoval stěžovatele o povinnosti zvolit si a zadat BOK a o tom, že při nezadání BOK mu občanský průkaz nebude předán. Výčet ustanovení zákona o občanských průkazech, která se vztahují k BOK, uvedl tajemník MěÚ v odpovědi⁹ na stěžovatelovu stížnost, včetně informace, že BOK je obsažen v evidenci občanských průkazů v šifrované podobě, která k němu neumožňuje přístup.¹⁰

Údaje o občanských průkazech a jejich držitelích jsou zpracovávány v evidenci občanských průkazů, jejímž správcem je Ministerstvo vnitra.¹¹ Zákon o občanských průkazech tu pod čarou odkazuje na ustanovení zákona o ochraně osobních údajů, které definuje pojem správce. Pro účely zákona o ochraně osobních údajů se správcem rozumí subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj.¹² Zpracovatelem zákon o ochraně osobních údajů rozumí subjekt, který na základě zvláštního zákona nebo pověření správcem zpracovává osobní údaje podle tohoto zákona.¹³

Občan zadává BOK na úřadu obce s rozšířenou působností, který mu předává vyhotovený občanský průkaz, přímo do evidence občanských průkazů spravované Ministerstvem vnitra. Domnívám se, že **úřad obce s rozšířenou působností, který předává občanovi občanský průkaz, nelze považovat za zpracovatele BOK ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů.**

Podle zákona o ochraně osobních údajů může informační povinnost o účelu zpracování a ochraně osobních údajů za správce plnit zpracovatel.¹⁴ Zákon o občanských průkazech nestanoví, že informační povinnost o účelu a zabezpečení BOK podle zákona o ochraně osobních údajů má za Ministerstvo vnitra plnit úřad, který občanský průkaz občanovi předává.

MěÚ nepochybil, jestliže informoval stěžovatele o účelu a ochraně BOK citací příslušných ustanovení zákona o občanských průkazech a učinil dotaz na Ministerstvo vnitra jako správce evidence občanských průkazů.

8 Viz ustanovení § 11 odst. 1 a 2 zákona o ochraně osobních údajů.

9 Č. j. SP/3583/17/S/1, ze dne 10. 3. 2017. Tajemník MěÚ Ing. Bc. Vladimír Vyplělík ke své odpovědi připojil vyjádření vedoucího odboru vnitřních věcí MěÚ Ing. Petra Mynáře, č. j. OVV/3976/17, ze dne 9. 3. 2017.

10 Viz ustanovení § 17 odst. 2 písm. q) zákona o občanských průkazech.

11 Viz ustanovení § 17 odst. 1 zákona o občanských průkazech.

12 Ustanovení § 4 písm. j) zákona o ochraně osobních údajů.

13 Ustanovení § 4 písm. k) zákona o ochraně osobních údajů.

14 Ustanovení § 11 odst. 7 zákona o ochraně osobních údajů.

C.1.3 Výjimky z povinnosti zadat BOK a stěžovatelův případ

Při převzetí občanského průkazu nezadáva BOK občan mladší 15 let, občan, jehož svéprávnost byla omezena tak, že není způsobilý požádat o vydání občanského průkazu, nebo občan, kterému brání těžko překonatelná překážka.¹⁵

Stěžovatel odmítl zadat BOK s odůvodněním, že mu v tom brání překážka těžko překonatelná, za kterou označil svoji obavu ze zneužití tohoto kódu a to, že se mu nepodařilo najít žádné právní předpisy určující, k čemu a za jakých podmínek bude BOK používán. MěÚ neshledal stěžovatelem uváděný důvod za těžko překonatelnou překážku. Tajemník MěÚ v odpovědi na stěžovatelovu stížnost odkázal na písemné sdělení ministerstva, dle něhož se takovou překážkou rozumí především překážka zdravotního charakteru. Tajemník v odpovědi¹⁶ na moji výzvu k poskytnutí vysvětlení postupu MěÚ uvedl, že pokud by MěÚ akceptoval důvody uváděné stěžovatelem, znamenalo by to, že žádný občan České republiky by při převzetí občanského průkazu nemusel BOK zadávat.

Domnívám se, že těžko překonatelnou překážkou ve smyslu zákona o občanských průkazech lze rozumět překážku především zdravotního charakteru. Za překážku těžko překonatelnou nelze považovat pociťované nedostatečné vysvětlení účelu BOK a obavy ze zneužití BOK.

MěÚ nepochybil, jestliže stěžovatelem uváděný důvod nepovažoval za těžko překonatelnou překážku ve smyslu zákona o občanských průkazech. MěÚ postupuje v souladu se zákonem o občanských průkazech, jestliže trvá na stěžovatelově povinnosti zadat BOK jako na podmínce pro předání vyhotoveného občanského průkazu.

C.2 Hodnocení role ministerstva

Jak jsem již zmínila v části C.1.2 této zprávy, správcem evidence občanských průkazů, která obsahuje BOK, je Ministerstvo vnitra.

Na moji žádost o poskytnutí vysvětlení k praktickému využití BOK **ředitel odboru správních činností ministerstva** JUDr. Zdeněk Němec ve svém vyjádření¹⁷ uvedl, že zadávání BOK, jeho účel a výjimky z jeho zadávání upravuje zákon o občanských průkazech. K zadávání BOK a jeho využívání ministerstvo již v roce 2012 zaslalo na všechny úřady obcí s rozšířenou působností informační letáky, které jsou vyvěšeny v prostorách čekáren, a úředník by měl sám na dotaz občana informaci poskytnout. Podle ředitele odboru se s využitím BOK počítá při prezenčním ztotožnění na úřadech veřejné správy, což bude garantovat vyšší kvalitu oproti současnému stavu, kdy je pouze porovnávána fotografie na dokladu s osobou předkladatele. Pomocí BOK tak osoba provádějící identifikaci zaručeně pozná, jestli se skutečně jedná o toho, za koho se identifikující osoba vydává. Podle ředitele odboru se jedná v podstatě o obdobu PIN kódu u platebních karet a verifikaci prostřednictvím BOK by mohly využívat také bankovní instituce s ohledem

15 Viz ustanovení § 8a odst. 5 zákona o občanských průkazech.

16 Č. j. OVV/6406/17, ze dne 2. 5. 2017.

17 Č. j. MV-18255-4/SC-2017, ze dne 26. 4. 2017.

na předcházení neoprávněným finančním transakcím či uzavírání úvěrů neoprávněným držitelem občanského průkazu. Kromě občana, který si zvolí BOK při převzetí občanského průkazu, nikdo jiný tento kód nezná. V informačním systému evidence občanských průkazů je BOK veden v šifrované podobě, takže jej nezná ani ministerstvo, které je správcem tohoto systému. Na můj dotaz týkající se aktuálního praktického využití BOK ředitel odboru uvedl, že vzhledem k nedostatku finančních prostředků úřady a kontaktní místa sice dosud nedisponují technologií, která by umožňovala verifikovat občanský průkaz pomocí zadání BOK, avšak při směřování vývoje eGovernmentu veřejné správy v České republice se s touto technologií nadále počítá.

BOK byl do právního řádu poprvé zaveden v roce 2009¹⁸ a podrobněji upraven v roce 2010¹⁹. Vysvětlení, k čemu bude BOK sloužit, je obsaženo v důvodových zprávách k návrhům obou zákonů²⁰. Z těchto důvodových zpráv vycházel zřejmě i ředitel odboru správních činností ve svém vyjádření.

Ustanovení zákona o občanských průkazech upravující BOK nabylo účinnosti dnem 1. ledna 2012. Občané jsou již více než pět let nuceni zadávat BOK. Úřady a kontaktní místa veřejné správy však dosud nedisponují technologií, která by umožňovala BOK využívat. Namísto zamýšleného zlepšení kontaktu občanů s úředníky jsou občané zatěžováni vymyšlením číselného kódu, který zatím nelze nijak prakticky využít.

D. Informace o dalším postupu

Ministerstvo vnitra pochybilo tím, že dosud nezajistilo, aby úřady a kontaktní místa veřejné správy disponovaly technologií, která by umožnila BOK využívat.

Zprávu zasílám ministru vnitra Milanu Chovancovi a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěnému pochybení a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž tajemníkovi MěÚ Ing. Bc. Vladimíru Vyplělíkovi a stěžovateli.

Brno 12. června 2017

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv

18 Zákon č. 227/2009 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech, část osmdesátá.

19 Zákon č. 424/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění zákona č. 100/2010 Sb., a další související zákony, část osmá.

20 Sněmovní tisk 714 V. volebního období. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [vid. 2017-06-06], dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=714&ct1=0>.

Sněmovní tisk 81 VI. volebního období. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [vid. 2017-06-06], dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=81&CT1=0>.

(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)